

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ

***ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ***

“Перлини степового краю”

20-22 листопада 2019 року

Миколаїв

2019

УДК 63:001.1:338.432
Р64

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 35 від 23.01.2019 р).

Редакційна колегія:

Дробітько А. В. – канд. с.-г. наук, доцент
Гамаюнова В. В. – д-р с.-г. наук, професор
Панфілова А. В. – канд. с.-г. наук, доцент
Федорчук М. І. – д-р с.-г. наук, професор
Антипова Л. К. – д-р с.-г. наук, професор
Чорний С. Г. – д-р с.-г. наук, професор

Перлини степового краю : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20-22 листопада 2019 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – 70 с.

У збірнику публікуються матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Перлини степового краю», яка відбулася 20-22 листопада 2019 р. на базі Миколаївського національного аграрного університету.

Робота конференції проходила за напрямками: новітні тенденції землеробської галузі в контексті реалій ХХІ століття та шляхи їх вирішення; оптимізація використання земельних ресурсів; екологічно безпечні технології в галузях АПК; екологічна освіта та виховання молоді.

Зміст матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції є точкою зору авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію організаційного комітету конференції.

розміром > 10 мм у верхньому 0–10 см шарі ґрунту за безполицевого обробітку порівняно з оранкою. Це сприяло зменшенню кількості агрономічно цінних агрегатів (10–0,25 мм) і коефіцієнта сруктурності. У середньому, за роки досліджень кількість структурних агрегатів > 10 мм у цьому шарі за безполицевого обробітку в порівнянні з оранкою у цей період була більше на 3,9 %. Різниця за вмістом агрономічно цінних агрегатів і значенням коефіцієнта сруктурності на користь оранки становила, відповідно, 3,4 % та 0,19. Відмічена тенденція к часу збирання урожаю зберігалась майже в усі роки досліджень, окрім 2012 рока, у якому різниця по цим показникам по варіантам обробітку на цей час майже не спостерігалась. Значних відмінностей по складанню структурних агрегатів в шарах ґрунту 10–20 і 20–30 см по варіантам досліда не визначено.

Не встановлено чіткої різниці по показникам сруктурності в орному шарі ґрунту по варіантам його обробітку в роки досліджень в посівах пшениці озимої за всіма попередниками.

При проведенні досліджень при вирощуванні всіх культур, майже во всі роки, спостерігалась також тенденція до зростання пилюватих агрегатів розміром $< 0,25$ мм у верхньому (0–10 см) шарі ґрунту в порівнянні з нижніми (10–20 і 20–30 см). Це, ймовірно, пояснюється тим, що цей шар ґрунту зазнає найбільшого впливу природного та антропогенного походження. К часу збирання урожаю кількість цих агрегатів в усьому орному шарі ґрунту в порівнянні з весняним періодом зростала під всіма культурами ланки сівозмінні, за винятком 2012 року. У ньому їх вміст не перевищував весняних показників.

Слід відмітити також тенденцію до зменшення кількості брилуватих агрегатів розміром > 10 мм к часу збирання урожаю во всьому орному шарі ґрунту в посівах всіх культур ланки сівозмінні майже во всі роки досліджень, що сприяло покращенню його структурних показників.

УДК 633.11:631.582

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ПОПЕРЕДНИКА

Білоусова З. В., канд. с.-г. наук

Муха В. Р., магістр

*Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Дмитра Моторного*

Надзвичайно важливе значення у формуванні продуктивності сільськогосподарських культур відведено сівозмінні, як основі систем землеробства. Разом з тим пшениця озима є дуже вимогливою культурою до

попередників, які регулюють водний, поживний та фітосанітарний стан посівів.

В умовах Південного Степу України найбільш сприятливі умови для отримання високих і сталих врожаїв складаються при вирощуванні пшениці озимої по чорним і зайнятим парам. Проте внаслідок змін в структурі посівних площ, які характерні для нинішнього землеробства, виникає необхідність розміщення культури і після таких несприятливих попередників, як стерньові та соняшник.

Тому питання вивчення реакції пшениці озимої на розміщення її в сучасних короткоротаційних сівозмінах є актуальним для сучасного сільськогосподарського виробництва.

Метою дослідження було вивчення впливу непарових попередників на врожайність пшениці озимої сорту Шестопалівка в умовах Південного Степу України.

Дослідження проводились протягом 2017-2018 вегетаційного року в умовах ННВЦ ТДАТУ Мелітопольського району Запорізької області. Для дослідження було обрано сорт пшениці озимої Шестопалівка, який займає найбільший відсоток (22-53%) в структурі посівних площ даної культури в Мелітопольському районі. Схема досліду передбачала використання трьох варіантів (попередників) – горох (контроль), ячмінь ярий та соняшник. В процесі проведення дослідів керувалися методикою дослідної справи Б.О. Доспехова. Для більш глибокого обґрунтування формування урожайності та показників якості зерна у пшениці проводили основні обліки та спостереження за ростом і розвитком рослин згідно з “Методикою Державного сортовипробування сільськогосподарських культур” та за загальноприйнятими методиками. Технологія вирощування пшениці озимої загальноприйнята для зони Степу України, окрім факторів, що взяті на вивчення.

Результати проведених досліджень показують, що при посіві пшениці озимої сорту Шестопалівка по таким попередникам як горох та ячмінь ярий максимум площі листової поверхні припадав на генеративний період розвитку (фаза колосіння), а за використання в якості попередника соняшнику – на вегетативний (фаза виходу в трубку). Найбільшу площу листової поверхні за досліджуваній період вегетації пшениця озима сформувала при посіві по попереднику горох, максимальна площа листової поверхні якої була на 26-28% більшою, порівняно з іншими варіантами. Найменшим цей показник був відмічений по попереднику ячмінь ярий – на 22% менше порівняно з контролем та на 2% - порівняно із посівом по попереднику соняшник.

При порівнянні фотосинтетичного потенціалу у досліджуваних варіантів при рівних умовах за період виходу в трубку – колосіння чітко відмічено виражену перевагу попередника горох, за посіву по якому фотосинтетичний потенціал був на 35-36% більше порівняно із іншими варіантами.

Визначення чистої продуктивності фотосинтезу за міжфазний період вихід у трубку – колосіння показало, що найвищі значення ЧПФ за вказаний період були за посіву пшениці по таким попередникам, як горох та ячмінь ярий. При розміщенні пшениці озимої сорту Шестопалівка після соняшнику ЧПФ за досліджуваний період був на 5-6% менше порівняно з іншими варіантами досліду. Разом з тим слід відмітити, що величина ЧПФ була високою в усіх досліджуваних варіантах, що свідчить про активну роботу листового апарату рослин пшениці озимої. Висока чиста продуктивність фотосинтезу у цей період є основною причиною високої зернової продуктивності.

Загалом по роботі листового апарату за досліджуваний період виділяється варіант досліду із використанням у якості попередника пшениці озимої гороху, що забезпечує формування оптимальної площі листової поверхні та стабільну її роботу. Разом з тим використання у якості попередників ячменю ярого та соняшнику також сприяло досить стабільній роботі листового апарату за досліджуваний період.

За погодних умов вегетації 2017-2018 року найвищу врожайність зерна на рівні 6,33 т/га пшениця озима сорту Шестопалівка змогла сформувати за розміщення її по сприятливому попереднику (горох), що і забезпечило високий відсоток реалізації генетичного потенціалу продуктивності (60%). Розміщення досліджуваної культури по несприятливим попередникам призвело до недобору 1,77-1,95 т/га урожайності та зниження реалізації генетичного потенціалу продуктивності до 42-43%. Фактична (комбайнова) урожайність пшениці озимої сорту Шестопалівка мала таку ж тенденцію до зниження при розміщенні її по гіршим попередникам, як і біологічна.

Проведенні дослідження підтверджують суттєвий вплив попередників на формування врожайності пшениці озимої. Серед досліджуваних варіантів найбільш ефективним попередником виявився горох.

УДК 633.861(477):633.88

ВИРОЩУВАННЯ КАЛЕНДУЛИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

Чернова А. В., асистент
Гончар В. Г., магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Календула (лат. *Calendula*), з родини Айстрові є рослиною одного року або багаторічна, напівчагарникова або трав'яниста. Рід цієї рослини включає приблизно 20 видів. Природно вона розповсюджена в південно-західній Азії, західних країнах Європи та Середземномор'ї. На цей час отримано з початкового природного виду велику кількість нових садових форм.

ЗМІСТ

Антипова Л. К., Мірзоамінова С. К., Щербина А. О., Шаповалов А. І. ВИРОБНИЦТВО РІПАКУ ОЗИМОГО НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	3
Пастушенко О. М. ВПЛИВ ЯКОСТІ ВОДИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕСТИЦИДІВ	5
Медведєв Е. Б. ВПЛИВ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ НА СТРУКТУРНО-АГРЕГАТНИЙ СКЛАД ЧОРНОЗЕМУ ЗВИЧАЙНОГО	7
Білоусова З. В., Муха В. Р. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ПОПЕРЕДНИКА	8
Чернова А. В., Гончар В. Г. ВИРОЩУВАННЯ КАЛЕНДУЛИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ	10
Чернова А. В., Коваленко О. А., Кіона О. С. ПОШИРЕННЯ ШАФРАНУ ПОСІВНОГО (<i>CROCUS SATIVUS</i>) В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В ОЗЕЛЕНЕННІ ПРИСАДИБНИХ ДІЛЯНОК	12
Гриник С. І. ВПЛИВ СПОСОБІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ГРУНТУ І СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ДОЦОВИХ ЧЕРВ'ЯКІВ В ДЕРНОВО-ПІДЗОЛИСТИХ ГРУНТАХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ	14
Косенко Н. П., Погорєлова В. О., Бондаренко К. О. НОВІ СОРТИ ТОМАТА ПРОМИСЛОВОГО ТИПУ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ	16
Косенко Н. П., Погорєлова В. О. НАСІННИЦТВО МОРКВИ СТОЛОВОЇ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	18
Панфілова А. В., Нагірний В. В. ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	19
Косенко Н. П. ВПЛИВ СТРОКІВ ВИСАДЖУВАННЯ ТА ПЛОЩІ ЖИВЛЕННЯ РОСЛИН НА НАСІННЄВУ ПРОДУКТИВНІСТЬ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ	21
Малюк Т. В., Козлова Л. В., Пчолкіна Н. Г. ЗАСТОСУВАННЯ РОЗРАХУНКОВОГО МЕТОДУ ВИЗНАЧЕННЯ ПОЛИВНОГО РЕЖИМУ ІНТЕНСИВНИХ НАСАДЖЕНЬ ЧЕРЕШНІ	24
Бахмат М. І., Сендецький І. В. ФОТОСИНТЕТИЧНА ТА НАСІННЄВА ПРОДУКТИВНІСТЬ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБІВ ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ І НОРМ ВИСІВУ	26
Дімітрова І. В., Мовчан Т. В. ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	27

Невська Т. О., Мовчан Т. В. ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ	29
Ткачова Є. С., Федорчук М. І. ОНТОГЕНЕЗ ГІСОПУ ЛІКАРСЬКОГО (<i>HISSOPUS OFFICINALIS L.</i>)	31
Чернова А. В., Ресутова З. Ш. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ НІГЕЛЛИ (<i>NIGELLA</i>) В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В ОЗЕЛЕНЕННІ	34
Ясінецька І. А., Петрище О. І., Потапський Ю. В. МЕХАНІЗМ ЗБАЛАНСОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ	36
Чернова А. В., Веретейко Д. ДОГЛЯД ЗА ПРИМУЛАМИ В ЖИТЛОВОМУ ПРИМІЩЕННІ	37
Толстолік Л. М. СОРТИ ГРУШІ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОГО САДІВНИЦТВА	39
Шкіндер-Барміна А. М. ЕКОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ІНТРОДУКОВАНИХ СОРТІВ ВИШНІ ДО БІОТИЧНИХ СТРЕСОРІВ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	41
Мороз Г. А., Письменний О. В. ВПЛИВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ НА ПРОТИДЕФЛЯЦІЙНУ СТІЙКІСТЬ ТЕМНО-КАШТАНОВИХ ҐРУНТІВ	43
Красуля Т. І. ІМУННІ ДО ПАШІ СОРТИ ЯБЛУНІ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОГО САДІВНИЦТВА ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	45
Гораш А. С., Сендецький В. М., Козіна Т. В. ВПЛИВ СУМІСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СОЛОМИ ТА СИДЕРАТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ АГРОЦЕНОЗУ СОЇ	47
Безвіконний П. В., Тарасюк В. А. МІКРОКЛІМАТ РІЗНИХ ПІДТИПІВ ПІДСТИЛАЮЧОЇ ПОВЕРХНІ У М. КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ	49
Бунчак О. М. ВИРОБНИЦТВО ТА ЗАСТОСУВАННЯ ОРГАНІЧНИХ ДОБРІВ ІЗ ЗБАЛАНСОВАНИМ УМІСТОМ ТРИВАЛЕНТНОГО ХРОМУ	51
Коваленко О. А., Заудальський А. О., Берест В. Є. ПРОДУКТИВНІСТЬ КУКУРУДЗИ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН ТА МІКРОДОБРІВ В ЗОНІ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	53
Коваленко О. А., Нерода Р. С., Пачесна І. В., Тупчій Д. Ю. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОНЯШНИКА	55
Трушик Л. В. ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТУ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ СОНАТА ОДЕСЬКА	57
Нікончук Н. В., Федорчук В. Г., Маркова Н. В. РОКАМБОЛЬ – ЦІННА ОВОЧЕВА КУЛЬТУРА	58

Корхова М. М., Крисенко І. В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ШАФРАНУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	60
Панфілова А. В., Серафим С. С., Бекасов А. М. ВІДТВОРЕННЯ ҐРУНТОВОЇ РОДЮЧОСТІ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ПІСЛЯЖНИВНИХ ЗАЛИШКІВ ТА БІОДЕСТРУКТОРА СТЕРНІ ...	62
Корхова М. М., Орнич В. В., Загоруйко Ю. М. ВПЛИВ ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ РОКУ НА ТРИВАЛІСТЬ МІЖФАЗНИХ ПЕРІОДІВ ТА УРОЖАЙНІСТЬ РОСЛИН ГОРОХУ (<i>PISUM SATIVUM</i>)	65